

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an 40— .
 Pe 3 luni . . . 20— .
 Pe o lună . . . 7— .
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțamiile publice și Loc
 deschis costă șirul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se în-
 napotază.

CONVOCARE.

Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizației omenestii a scos și neamul nostru românesc din întunericul robiei la lumina cunoștinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liberi și independenți. În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască însași soarta sa de-acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul prin rezoluțiuni în conformitate cu sufletul lor național. E rândul nostru acum. Națiunea română din Ungaria și Transilvania are să-și spună cuvântul său hotărâtor asupra sortii sale și acest cuvânt va fi respectat de lumea întreagă, el este chiar așteptat, pentruca la gurile Dunării și pe drumul larg, unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea, și neamurilor prejmuitoare să li-se procure tigna trebuitoare la munca binecuvântată spre desăvârșirea umană.

În scopul acesta convocăm

Adunarea Națională

a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba-Julia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de **Duminecă în 18 Noemvrie v. (1 Decemvrie st. n.) a. c. la orele 10 a. m.**

La adunare vor lua parte: 1. Episcopii români din Ungaria și Transilvania, — 2. toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, — 3. câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, — 4. câte 2 exmiși ai societăților culturale (Asociațiune, Fondul de teatru, Asociațiunea Arădană, etc.), — 5. câte 2 exmise din partea fiecărei reuniuni femeiești, — 6. dela fiecare școală medie (gimnasiu, școală reală), apoi dela fiecare institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant al colegiului profesoral, — 7. câte doi delegați dela fiecare reuniune învățătoarească, — 8. garda națională va fi reprezentată prin câte 1 ofițer și 1 soldat din fiecare secțiune comitatensă, — 9. câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, — 10. delegații partidului social-democrat român, ca reprezentanți ai muncitorimei organizate, — 11. Tinerimea universitară prin câte 2 exmiși ai săi și în fine — 12. *fiecare cerc electoral, în care locuiesc români, va trimite câte 5 reprezentanți (delegați).*

Suntem convinși, că afară de cei cari vor reprezenta în chipul arătat mai sus toate păturile sociale ale națiunii noastre la această istorică adunare, unde se va hotărî soarta neamului nostru poate pentru vecie, se va prezenta însuși poporul românesc în număr vrednic de cauza mare și sfântă. Se vor lua îngrijiri, ca toți cei veniți să fie adăpostiți și să fie părtași la consacrarea celor ce se vor hotărî.

Biroul Consiliului Național a făcut toate pregătirile de lipsă pentru reușita adunării, iar frații Români de pretutindeni sunt rugați să dea și ei tot ajutorul.

Înainte de începerea adunării, se vor face rugăciuni în cele două biserici din Alba-Julia, cea ortodoxă răsăriteană și cea greco-catolică.

Toate informațiunile mai departe se dau din partea biroului Consiliului Central Național Român din Arad. Fii tare, neam românesc, în credința ta, căci iată se apropie ceasul mântuirii tale.

Amin și Doamne ajută!

Arad, 7/20 Noemvrie 1918.

MARELE SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

Dr. Gheorghe Crișan
secretar.

Dr. Ștefan C. Pop
prezident.

Zi de zi

Retragere.

...Hier la grande armée. et maintenant troupeau

V. Hugo.

De-o săptămână și mai bine nu mai încetează trecerea îngâmfărilor de eri, tăcuți, mulcomi astăzi ca niște grupe rătăcitoare. Se întorc în cap de iarnă, plictisiți, obosiți, desarmați, pe jos, murdari și plini de noroiul ploaii de toamnă ce pătrunde pân' la os, care nu se îndură de ei să înceteze de zile întregi. S'a risipit gloria lor de vandali, vitejie de sabie și foc și nu mai sunt intimpinați de aclamările și îndumnezeirea celor ce 'n puterea lor nădăduiau să-și poată înfăptui și 'n viitor setea de asuprire. Cei cari îi slăviu ieri și se țarau pe brânci de umilțită, îi huiduiesc azi și-și întorc capetele când trec aceste amărite cete.

În drumul lor de retragere, drum de pribegie chinuită și-au mai exerciat pentru ultima dată 'n viața lor, firea barbaților pe care sunt stăpâni. Și-au jefuit tot ce le-a stat în cale, alimente, vestimente, mobilă, vite, doar casele pustii răsunătoare de blesteme le-au lăsat în urma lor. Iar pe aici prin țări străine și dușmanii sunt nevoiți să vândă pe-un ban, pe nimica, pe o bucată de pâine avuția adunată tâlhărește. Călușei de munte încărcăți fără milă, care ce trosnesc sub povara lucrurilor furate, urmate de resturile unei victorioase garde, iată ta bloul drumurilor de pe aici. Pe jos, plini de noroi, muițați până la piele, tăcuți, morocănoși, nemulțumiți de rusinea netăinuită 'n lume ce i-a ajuns, trec pas cu pas fără să arunce o privire spre drumu ce l-au făcut. Tin halte prin oraș și fac negoț din furăuiri înainte de-a li-se lua cu de-a sila și bucu roși să capete un ban și să se vază scăpați de povara ce le împiedecă înaintarea rușinoasei retrageri. Iși vând caii cu frânele și șeaua, fiindcă n'au nutrețuri trebuincioși, și astăzi nu mai e porunca și dispunerea cu forța, cari să le deschidă grajdurile și porțile. Nu mai au mulțumiri nici echipare de soldați viteji în luptă, doar ursii a rea și blestemele neamurilor îi însoțesc acasă.

Nimeni nu le mai lăsa și nici nu se mândrește cu tovarășia lor. Totul e schimbat în ură fără de margini și învinuirile cad ca ploaia asupra lor pentru atâta amar de prăpădanie pe unde a fost afurisit pământul și-și calce ei piciorul. Și când îi văd așa plouați și amăriți trecând spre casă înii invoc tabloul aceluiași trupe trecătoare de acum doi ani și jumătate. Niște paceri răpiți, se-toase de pradă, mergeau poruncind și stăpânind în drumul lor spre isbândă sigură impusă de ei și nu s'au gândit că toată prada are să le fie mobile furate, care și călușei de munte, ură și blesteme.

Biete țărișoare viteze, ieșite isbânditoare din măcel și sânge, ferecate 'n lanțuri de ei vandali secolului nostru, de l-ați vedea trecând în retragerea lor amărită și rușinoasă ați simți mai mult cu toată convingerea, că este o răsplată și că voi surcusile de ieri de forța brutală ați biruit pentru totdeauna pe cei ce s'au dus la voi cu sabie și foc.

Un sfat creștinesc către toți fiii națiunii române.

Fraților,

Sus inimile! Laudă și mărire Tatălui Ceresc, că ne-a învrednicit să ajungem aceste zile de pregătire pentru marele praznic al reînvierii și libertății naționale depline a poporului nostru!

Prin orașele noastre puține și prin mulțimea satelor noastre pierdute în umbră se adună tinerețului cu însuflețire sub flamura mândruului nostru treicolor, se organizează în gardă națională și face înaintea sfințelor altare jurământ sârbătoresc despre credința sa în acest stindard, pe care toți sunt hotărâți a-l purta cu vrednicie și glorie deplină. Nu însă ca soldați ai războiului, ci ca ostași ai apărării.

Câtă fericire: să poți jura și vieții sub steag național, după ce timp îndelungat ai luptat sub steaguri străine și pentru scopuri adeseori potrivnice vieții și dezvoltării propriului tău popor!

Bunul Dumnezeu s'a milostivit acum să lumineze toate cugetele rătăcite și să le facă a înțelege,

că fiecare popor de pe fața pământului are un drept firesc și sfânt asupra vieții și sortii sale, asupra credinței și limbei sale, asupra steagului și viitorului său...

Dreptul acesta a fost și este lăsat de însuș Dumnezeu pe seama tuturor popoarelor de pe fața pământului. Dar, din pricina răutății și violenței omenești, până acum nu s'au putut împărtăși toate popoarele de binecuvântările acestui drept dumnezeesc. Multe popoare au trăit veacuri întregi lipsite de dreptul acesta. Dar ce zic, au trăit? Nu au trăit, ci au tânjit ca aruncate „în întunerecul cel mai din afară și în umbra morții”...

Acum însă catapiteasma întunerecului s'a rupt în două de sus până jos. Cătușele ruginite ale nedreptății s'au sfărâmat. Dușmanii libertății, eroii întunerecului și asupritorii popoarelor s'au prăbușit.

Lumina cunoștinții, soarele dreptății și al libertății începe să străbată prin întunecimea cea deasă a norilor de nedreptate seculară.

A fost nespuse de lungă și grea așteptarea noastră până la sosirea acestor clipe binecuvântate. Dar noi — după cuvântul Scripturii — *cu duhul nădejdea dreptății am așteptat*. Și iată, că nădejdea noastră nu ne-a rușinat, fiindcă era întemeiată pe credință dreaptă, fără prihană, făcătoare de minuni și aducătoare de biruință. Și adevărat este cuvântul poetului nostru Alexandru Vlașuță:

„Nebiruit e omul, când luptă cu credință!
El știe, că pe lume nimic zadarnic nu-i
Că dincolo de truda și jertfa vieții lui
În taină vremea țese la sfântă biruință;

Că vuetele toate visează armonie,
Că... este o dreptate și... trebuie să vie!”

Zile de vuet și de clocot nedeslușit trăim în timpul de față cu toții, fraților. Simțim, că dreptatea este pe cale, că ea trebuie să sosească și în părțile noastre. Și așteptăm cu dor nespuse sosirea ei, cum așteaptă creștinul adevărat *sfânta Înviere*...

De *învierea cea de obște* a tuturor națiunilor din lume este vorba acum. Ne aflăm în preajma celei mai sfinte și mai înălțătoare serbători, care se poate închipui în viața popoarelor.

Creștinii numesc sârbătoarea învierii „*praznicul praznicelor*” și — după cum știți — au obiceiul să cânte în această slăvită zi o cântare neobișnuit de dulce și frumoasă: „*Ziua Învierii, popoarelor să ne veselim... să ne curățim simțirile! toate să uităm de dragul Învierii! Să zicem fraților și celor ce ne urăsc și unul pe altu, să îmbrățișăm!*”

Așa ne învață sfânta noastră biserică, să prăznicim sârbătoarea Învierii Mântuitorului nostru Isus Hristos. Și tot cu aceleași simțiri de evlavie creștinească trebuie să așteptăm sârbătoarea cea mare a învierii națiunii noastre.

Cu sufletul neprihănit, curățit de orice patimă și răutate, cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să ne apropiem de sfântul și marele praznic al libertății și învierii naționale!

Dar este oare sufletul flecăruia dintre noi destul de curat și fără prihană? Să-și coboare tot insul cugetul în taina cea mai adâncă a inimii sale și să răspundă la această întrebare! Numai dacă se va simți drept și curat, să cuteze a-și deschide buzele spre rostirea jurământului de credință națională. Dar cel ce își va simți sufletul apăsător de povara păcatelor săvârșite contra neamului, sau pătat de uriciunea vre-unei fărădelegi, să tacă buzele lui și să nu rostească infrișosatul jurământ decât după ce își va fi curățit sufletul prin adevărată pocălnță creștinească!

În chipul acesta să căutăm a ne pregăti sufletește și a ne face cu toții vrednici de sfânta împărtășanie a drepturilor și libertății naționale depline.

Libertatea nu însemnează, fraților, desfrânare, nici patimă, nici răutate, nici poftă de răsunare. Ci însemnează dreptul sfânt și dumnezeesc de a-și apăra tot insul interesele sale, fără a jigni și păgubi interesele deaproapelui său. Libertate însemnează ceea ce spune Scriptura atât de simplu și pe înțelesul tuturor: *ce ție nu-ți place, altuia nu-lace!* Adevărata libertate este a sluji lui Dumnezeu. Iar lui Dumnezeu slujește numai cel ce știe împelni în toată bună vremea poruncile dumnezeiești.

Se găresc însă, în aceste zile de prefaceri, mulți cari rătăcesc în păreri greșite și prăpăstioase, grăbind în ruptul capului a folosi darul ceresc al libertății ca un *acoperământ al răutății*, al poftei de răsunare și al pornirilor păcătoase, cari înjosesc și vatamă greu demnitatea omenească.

Să nu fie!

În zilele acestea mari să tacă toată patima, să se ascundă toată violența, să amutească orice oclăvire, să moară toată răutatea, să se sdrobească toată trufia, să piară toată pisma, ca să ne iubim unii pe alții fără făfărie și într'un gând să mărturisim: vrem să fim pururea frați, vrem să trăim ca o națiune liberă, deplin stăpână asupra vieții sale, vrem să dăm lumii dovezi, că suntem vrednici de a sta într'un rând cu toate națiunile libere din lume!

Pentru îndeplinirea voinței acesteia sfinte sunt de lipsă, ca la orice lucrare obștească, înainte și mai presus de toate, *trei lucruri*: însuflețirea curată și puternică a tinerilor, judecata cumpătată și prevăzătoare a bărbăților și statul înțelept al bătrânilor! Să căutăm a întruni la lucrarea noastră de clădire a libertății naționale aceste trei elemente, căci numai atunci vom putea fi siguri de rezultatul deplin, pe care îl dorim neamului nostru din toată inima.

Celor porniți în avântul lor tineresc a disprețui și înlătura judecata cumpătată a bărbăților și sfatul bătrânilor, va fi bine să le reamintim pățania cocorilor tineri, cari într'o toamnă târzie, când porniseră peste țări și mări spre ținuturi mai calde, nemulțumiți cu conducerea cumpănată a celor dela cârmă, o luară repede înainte într'o pornire tinerescă navalnică și grăbită, care le-a sletit curând puterile și i-a doborât din sbor pe unul câte unul.

Din sborul tineresc spre ținta luminoasă, spre țărnișurile scaldate în soarele sfinte libertăți naționale noi am dori să nu vedem căzând pe nici unul dintre fiii națiunii noastre.

Știm, că secerișul îngrozitor al morții ne-a răpit în cursul războiului, nespuse de multe jertfe scumpe, ne-a dijmuit fără cruțare rândurile și noi am rămas atât de puțni în brazda muncii naționale a poporului nostru, încât nici unul nu-i permis să fie atât de slab și nevrednic, ca națiunea să fie silită a renunța la munca lui. Simțim, că va fi mare lipsă pretutindenea de brațele harnice și pricepute, cari să lucreze, de piciorulele agere și vâjnoase, cari să alerge, de inimile nobile, cari să simtă și de capetele luminate, cari să cugete românește!

Rogu-vă deci, fraților, pe tot ce aveți mai scump și mai sfânt în lumea aceasta, ca cu vrednicie să umblați întru chemarea, la care sunteți chemați.

Să priveghiați cu toată trezvia, ca nu cumva prin vre-un cuvânt sau prin vre-o faptă nesocotită să ne faceți națiunea de ocară tocmai în aceste zile mari și să pângăriți raza sfântă a libertății, care abia acum începe a miji și pe orizontul vieții noastre naționale.

Primiți deci cu bunăvoință și urmați cu osârdie *statul acesta creștinesc*, cuprins în cuvintele apostolului Pavel: *Duhul să nu-l stângeți, prorociile să nu le delămați, toate să le adevărați, ce este bun să lăneți; de tot felul de lucru rău să vă feriți; iară însuș Dumnezeuul păcii să vă sfințească pe voi întru toate desăvârșit!*

Dr. Ioan Lupas.

Textul jurământului rostit de membrii gardei naționale române din Săliște la 26 Octombrie 1918.

Eu N. N. membru voluntar al gardei naționale din S. jur pe Dumnezeu în trei fețe: Tatăl, Fiul și Duhul sfânt, pe Crucea și Evanghelia Mântuitorului nostru Isus Hristos și pe sfințenia steagului național, că voui apăra cinstea, demnitatea și interesul bine priceput al națiunii române până la cea din urmă răsufare, fiind pururea prieten credincios prietenilor ei și dușman dușmanilor ei; jur, că voui apăra viața, cinstea și averea fiecărui cetățean fără deosebire de neam și că voui respecta drepturile și libertățile fiecărei națiuni întocmai cum doresc să fie respectate de toți drepturile și libertățile națiunii mele; jur că voui fi cu supunere necondiționată față de superiorii mei militari și civili în orice împrejurări, iar în cazuri de abatere dela ordinea obștească, mă voui supune de bună voie pedepselor, cari mi se vor dicta în interesul ordinii și al disciplinei ostășești. Așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi facă parte de mântuirea sufletului! Amin.

Sârbi în Timișoara.

Timișoara, 19 Nov. 1918.

La 17 crt. au intrat trupele sârbești în Timișoara, compuse din cavalerie și infanterie. Aceste trupe au fost întâmpinate mai ales din partea locuitorilor sârbi, cari au format și banderă destul de considerabilă. Protopopul sârbesc

Ilie Belestiim, într-o lungă vorbire mulțumeste că s'au eliberat prin ajutorul vitezei armate sârbești și alor antantei, toți sârbii de sub jugul oligarhiei și le-a adus și celor de aici libertatea și independența națională. Sfârșește cu cuvintele: să trăiască Sârbia mare, să trăiască regele Petar; Salută pe comandantul trupelor, pe colonelul Czolovity în centrul voivodatului vechi sârbesc. După o scurtă vorbire de salut a primarului orașenesc și a vicecomitelui urmează conducătorul delegațiunii românești dl avocat dr Aurel Cosma, care a spus următoarele:

Dle colonel!

Consiliul național român din Timișoara ca reprezentant al poporului românesc din acest oraș și comitat Vă salută cu bucurie între zidurile vechi ale marelui și viteazului român Ioan Uniade și Vă zice un sincer: bine-ați venit! Dtre, dimpreună cu puternicii aliați ce-i aveți, a-ți fost și sunteți luptătorii fără preget ai libertății democratice a tuturor popoarelor și așa noi Români din Ungaria și Transilvania avem motiv dublu să fim recunoscători nebiruitei armate sârbești. În aceste vremuri grele noi Români ne-am dat și ne dăm toată silința întru susținerea ordinii publice și Vă rugăm pe Dtre, sprijinind această nzuință a noastră, să ne luați și pe noi sub scutul Dtre.

Atât Dtre dle colonel, cât și trupele ce stau sub înțeleapta și viteaza comandă a Dtre, la mulți ani să trăiți!

Comandantul răspunde tuturor cu vorbe călduroase. Pe urmă s'a ținut „Te-Deum” în biserica sârbească. Preocup se știe aceste trupe sunt numai avangarde; o să urmeze număroase lupte engleze și franceze, cari vor susține ordinea publică prin ținuturile acestea.

Brendușa, subcol.

Trăiască Români! Hajdudorogului!

— *Consiliile naționale române din cercurile Sătmar, Arded, Ciingir, Tara Oașului și orașul Sătmar cer desfacerea de Hajdudorog!* —

Pentru întreaga românie din Sătmar și jur ziua din 13 l. c. a fost o adevărată sărbătoare națională. Glasul de chemare al avocatului dr. C. Barbul ne-a adunat în acest oraș pentru ca să ne arătăm vrednici de numele de Români. Călătorul deja des de dimineață a putut observa, că Sătmarul azi a devenit iarăși Satu-mare; casele frumoase ale țărănilor dovedeau în deajuns măreția zilei. La 11 ore rând pe rând se duceau cu toții la casa orașului, unde sala cea mare era tixită de mulțime. Acum s'a întâmplat prima oară, că în acest zid s'a ținut sărbătoare românească; par'că și chipul lui Kossuth s'a însemnat de această schimbare a vremurilor.

În mijlocul celei mai mari bucurii am început adunarea cu „Deșteaptă-te Române”.

Dl avocat dr. Carol Barbul deschizând adunarea schițează evenimentele prin cari a trecut țara; sângele ostașilor noștri nu s'a vărsat zadarnic, căci a răsărit și pentru noi soarele dreptății — deplina libertate a tuturor Românilor azi nu e vis... Stăm neclintiti și ne alăturăm hotărârilor Consiliului național român din Ungaria și Transilvania. În 12 l. c. la Baia-mare s'a constituit consiliul român comitatens sub prezidiul dlui Ioan Savanyu; și noi sub egida acestui consiliu vrem să le înființăm consiliile cercuale — ceace se primește cu vii strigăte.

Luând cuvântul protopopul R. Buzila cu verba-i oratorică explică țărănilor onorul de activitate a cons. naț. român și la propunerea Sf. Consiliu în mod sărbătoresc am depus jurământul.

De președinte al consiliului s'a ales cu unanimitate dr. C. Barbul, iar de membri 10 țărani și 5 preoți pentru ficare cerc deosebit și astfel Consiliile din aceste cercuri s'au declarat constituite.

Capitanul Savu face un mândru apel pentru înființarea gărzilor naționale.

Protopopul V. Stanciu, aduce elogiul președintelui Wilson, mântuitorul neamului românesc.

Pentruca liniștea și bunaînțelegere să se poată asigura și în acest timp de tranziție, prot. Buzila pretinde administrație românească, iar T. Demian instrucțiune românească pentru toate școlile din părțile locuite de Români.

Dl Roca meseriaș din Sătmar a vorbit în numele socialdemocraților internaționali; iar preotul I. Pușcaș într-o vorbire însușită amintește cum le-a constituit Consiliile naționale române în satele Culciul-mare, Culciulmic și Corod.

A fost ceva surprinzător, dar totodată înălțător, când țărani Jacob Moldovan (Moftimulnic) Mihai Ghetina (Dob) și V. Mureșan (Jidani) au dat expresiune durerii și nemulțumirii lor: „Ne-am botezat ca Români și vrem să murim ca Români”. „Nouă nu ne mai trebuie episcopia dela Hajdudorog, oi dorim ca să rămânem și pe mai departe în episcopiile noastre românești”.

„Vrem să ne rupem de Hodorog pentru totdeauna” a încheiat țăraniul Moldovan. Când ne bucurăm de ținuta atât de bravă a acestor țărani nu putem să nu încredințăm neparticiparea a mai multor preoți din diecesa Hodorogului. Credincioșii lor i-au timbrat și s'au plâns contra lor. Faptele lor le însemnăm la răboj.

După o dezbateră mai vie Consiliul declară *desfacerea comunelor românești dela Hajdudorog*, pentru asigurarea ordinii pretinde administrație și instrucție românească și adresându-se Consiliului național român cere concheierea adunării naționale la Cluj, unde să se hotărască — conform notelor celor mai nouă ale lui Wilson — viitorul nostru. Vii strigăte: „Trăiască poporul unitar român”.

La sfârșitul adunării iarăși s'a cântat *Deșteaptă-te Române*.

La acest loc amintesc că la adunare au participat la vr'o 400—500 țărani și la vr'o sută cărturari dintre cari îi remarcăm pe următorii: P. Oșian prot. (Vășmort), A. Stam și V. Popan (Lipău), D. Bandici (Cărășeu), I. Pușcaș (Culci) Andenco (Botiz) Tamaș (Odoreu), R. Buzila, V. Burcuș R. și S. Măruș (Mădăras), V. Ardelean (Veteș), Mihailca (Jidani), din Tara Oașului preoții Mirișan, Tohătan și Dragoș cu o ceată frumoasă de oaseni, arhidiaconul Marchiș cu toată inteligența din Carai, ofițerii activi ai regimentului 5 și mai mulți clerici.

După adunare ne-am îndepărtat cu oele mai bune impresii. — V. P.

Embleme ce dispar...

În Viena s'au sters de pe automobilele curții Insigniile vechi. Vulturul cu două capete, emblema casei habsburgice a dispărut. Vraja acestei pasări măiestre în cercurile austriece era ceva supranatural. Si azi dinastie, pajură și vrajă au ajuns în bătaia de loc a mulțimei. Ziarul *Az Ujság* improspătează o întâmplare foarte nostimă din trecutul emblemei habsburgice. În anul 1848 curtea din Viena voia să-l țină departe de orice afacere publică pe bătrânul împărat Ferdinand al V-lea. L'au înduplecat cu greu să ia parte la o vânătoare. Cu acest prilej vânătorul de curte — ca să-l învioreze pe rege — s'a așezat în dosul lui și când domnitorul cu mâna-i tremurătoare a luat la țintă o pasăre uriașă, a ochit-o și el și în momentul următor a căzut la picioarele împăratului un vultur, într'adevăr regal. Vânătorul cu strigăte de bucurie îl gratulează împăratului, dar Ferdinand al V-lea refuză cu indignare: „Pe mine nu mă veți duce pe gheață. Pasărea aceasta nu e vultur, ci rață sălbatică, doar vulturul are două capete!” Curtenii au dat din cap aprobând: fapt, nu e vultur. Iar vânătorul mincinos trebui să părăsească slujba împărătească. Cu aceasta termină gazeta.

A trecut de atunci multă vreme la mijloc. Habsburgii au pribegit în țări străine, au dispărut din Viena și vulturii cu două capete, au sburat pe alte tărâmuri. Ușor de voi vulturi, împărați ați fost — și după o detronizare vremelnică — iarăși împărați ați ajuns. Ce va fi însă cu falnica emblema cu trei coline?... S'a desfăcut și ea în părțile din care așa nefiresc a fost compusă. Și lumea?... Se va desvolta și înflori. Pentrucă colinele tot colini vor rămânea, vor inverzi și pe mai departe, iar râurile cu apa lină vor duce în alte țări vestea, că aici un popor subjugat de veacuri a dat dovezi de putere și viață, fără să poată fi înfricat când își manifestă pe față dorul de unire. sb.

Glasul alor doi arhieriei.

La manifestarea națională din Caransebeș, P. S. Sa părintele episcopdr. E. Miron Cristea a adresat mulțimei, care-a venit să-i facă ovății o cuvântare enengică, plină de avânt și însușire pentru cauza românească. Retinem din ea următoarele:

„Lanțurile tirăniei maghiare au căzut de pe trupurile noastre. Le-au rupt sângele jertfit de frații noștri din regatul liber; le-au rupt surorile noastre latine: Franța și Italia; le-a rupt putemica Anglie; le-a rupt înțeleptul Wilson.

Începând dela regele Bela III și până azi, poporul român din Transilvania și Ungaria a suferit cele mai mari nedreptăți și împilări, cele mai grozave prigoniri și chinuri trupesti și sufletești.

Sufletul nostru românesc ne-a fost încătușat de veacuri, căci pietri grele ca de moară apăsau pieptul nostru. Preste tot nu există în lume popor, care să fi suferit mai mult, ca noi. Sate și ținuturi întregi sunt istovite de foame și sărăcie, pe când toate lichelele și veniturile, ca niște lipitori flămânde, ne-au supt sângele și și-au adunat de pe spatele noastre averi de sute de mii și ohtar de milioane, sub ocrotirea și cu sprijinul sistemului de guvernare, care le-a trimis și octroat pe capul nostru.

Chiar și jertfele enorme, ce le-a adus poporul român în cursul acestui războiu pentru „tron și patrie”, ni le-au răsplătit cu temnițe, cu răpirea ilegală a școlărilor primare din Ardeal, cu oprirea de-a nu mai oumpăra un petec de pământ; iară tronul — ca suprem comandant al armatei — ni-a poruncit nu numai să luptăm împotriva vestitorilor libertății popoarelor, ci ni-au silit, să comitem barbaria de-a pușca și în frații noștri de sânge...”

„Națiunea română își va croi însăși soarta și viitorul său cu ajutorul fraților români de pretutindenea și cu ajutorul factorilor mondiali și internaționali, cari ne sunt binevoitori”.

„Iară, — ca să putem atinge acest scop măret — vă sfătuesc, ca tot natul — cu mic cu mare dela vlădică până la opincă — să fie supus neclătit și nemfrânt al partidului național român.

Toți ridică mâinile strigând: „Jurăm credință!”

Porunca consiliului central sau a marelui sfat național român — trebuie să fie sfântă tuturor, și atunci cu ajutorul lui Dumnezeu în curând vom ajunge acea mare zi cu soare, acea mare sărbătoare, în care cu toții vom înălța rugăciuni ferbinți de mulțămită către Cel de sus, carele ocărnueste lumea și popoarele ei; apoi cu lacrimi de bucurie vom încinge hora mare-mare a unirii tuturor Românilor din hotare în hotare. Trăiască marele sfat național român! Trăiască redesteptarea neamului întreg!”

P. S. Sa Episcopul Iuliu al Gherlei a trimis clerului din întreaga diecesă o circulară, în care îndeamnă pe toți să-și îndrepte gândul la înviere. Căci înviere este aceasta, când din groaznicul război vedem esind învingătoare în toată splendoarea sa ideea libertății tuturor popoarelor... Cu demnitatea, ce o pretinde momentul, când acest neam își croiește soarta pe veacuri, e a se aștenta ceasul, când marele sfat al națiunii române, singurul reprezentant legal al neamului nostru, va afla de bine a-l rechema pentru a-și spune cuvântul hotărâtor...

Marele sfat național a luat în mână organizarea poporului, ca păstrând ordinea și liniștea, cinstea și buna rânduială, nebrănit să-și poată croi soarta și să-și vadă visul care a esit biruitor din marea suferințelor.

Îndrumătorii firești ai poporului să conlucreze din toate puterile și să dea tot sprijinul statului național în munca sa curată.

Bașbuzucisme.

Cermeiu.

În primele zile ale revoluției, ca și în alte locuri, așa și în Cermei au fost devastate câteva prăvălii de-ale jidaniilor hrăpăreți. Între cei cari le-au devastat, afirmative ar fi fost și câțiva înși din Somosches. La câteva zile după aceasta, se porni expediția ovreiască din Arad contra lor. A descălicat în comună garda „de oțel”.

având și o mitrolieră și a început auditorul și maltratarea oamenilor. Au deținut pe trei inși și i-au adus la Arad, de aici prin jandarmi iar i-au escortat din nou la Somosheș. Când au ajuns la marginea satului, — în amurg, — le-au zis: „Iată-vă satul, plecați!” Abia făcând însă bieții oameni câțiva pași, i-au culcat la pământ cu câteva gloanțe din Manlicher.

Penchisiți ce va urma de sigur nu va lăsa nepedepsiți pe cei vinovați, dar și astfel cronică acestor nelegiuiri, ce vom aștepta-o, va fi un document ce nu va lipsi de pe masa verde a congresului general de pace, unde vom ținea-o deschisă sub ochii celor cari azi nu vreau să vadă.

Matrapazlăcurile jandarmilor în Bihor.

Nici datele pașnice din Bihor n'au fost scudite de urgia miliției și-a jandarmilor maghiari. Jendasy, comandantul gardei maghiare din Oradea a trimis iar soldați pe la Beiuș, să caute pagubele ce s'au făcut era-ului de locuitorii din Budureasa. Sosiți la fața locului au prins oameni pașnici, pe cari i-au bătut și pe alții împușcat. Consiliul național român din Beiuș auzind de cele întâmplate, a luat demersuri pentru rechemarea miliției. Dela Oradea telefonic a și fost rechemată.

Din Seitin

În se serie: în zilele prime ale lunii Noembrie în cele revoluționare coplesită toată țara. Se întâmplă și în comuna Seitin o mulțime de jandari. Din Seghedin a sosit o comisie militară constatatoare din 30 de soldați, cari au deținut 8 feciori. Aceștia după ce au fost ascultați, luându-se procese verbale cu ei, au fost transportați în Nădlac. Azi nu se știe nimic de ei.

Din Igris

Suntem informați: Deja în zilele amurgătoare revoluției a căzut jertfă un jandarm. Comuna în scurt timp a fost încunșurată de soldați, cari apoi au intrat în sat. Au pornit apoi cercetări aspre, și au făcut judecată pe loc: au împușcat 11 oameni. O să revenim asupra acestei chestii, când oamenii noștri pier ca soarecii. Suntem informați, că este adunat deja un mare număr oficial din partea C. N. R.

INFORMAȚIUNI

Mihaiu Veliciu.

Mare este ziua sfântului Mihai, și ea în orice zi în care se sărbătorește numele unui sfânt, în colectiv, firea noastră omenească ne face să ne încredințăm unde-s prietenii cu numele Mihaiu, cător să le urăm fericire, împlinire a tuturor dorințelor și izbândă a convingerilor și planurilor pe viitor? Cine-s acei Mihai, unde-s? Da, unde este un Mihaiu pe aici pe aproape, care să ne fie prieten și să-l încercăm cu atențiune, unde-i un Mihaiu a cărui inimă să bată alături de noi în coasurile mari de acum, să se bucure de bucuria noastră, să se intereseze de munca noastră, de nevoile noastre, de frământările noastre, să se ridice cu noi în înălțimea pură a idealurilor cari sunt aproape de înfrățirea noastră? Unde este acel Mihaiu? Ori, dacă spunem că acei noi de cari este vorba aci sunt toți cari cu ființa lor morală, cu munca lor colectivă constituiesc individualitatea acestui ziar, atunci n'avem decât să coborim la obârșia Românilor, pentruca să găsim pe acel Mihaiu, care ne este cel mai bun prieten, omul dintr-o bucată, care nu cunoștea șovăieli și care prin sufletul său expansiv și hotărât întăria și solidariza pe toți câți se năzăreau să eluște o soarte politică cinstită pentru neamul nostru, și acel Mihaiu este veneratul bătrân din Chișineu — Mihaiu Veliciu.

Astăzi când spiritul timpului a măturat tiraniile și cătușele ce opriseră dezvoltarea normală a vieții noastre publice, când dreptul liberei opinii poate fi exercitat și deci Românilor poate revîna aducând neamului românesc solia dreptății depline, simțim că acel Mihaiu care se bucură mai mult cu noi, al cărui puls bate cu putere în patul bătrânețelor, este tocmai d. Mihaiu Veliciu, înflăcăratul luptător politic, povătuitor și patron al mai multor generații din părțile aceste.

Ne putem imagina ce satisfacție sulețească trebuie să aibă un om care-și vede rodul ostenețelor prestate și convingerilor profesate omi de-a rândul, decenii de-a rândul. Mai aleasă, mai pură, mai rară satisfacție nu-i e dată unui om în plenitudinea cuvântului, unui muncitor, unui jertfitor pentru cauza obștească. Ce gânduri senine, ce bă-

trânețe invidiată de toți cari pornesc pe povârnișul victii. Septagenarul Mihaiu Veliciu are această satisfacție.

Deci cum putem să sărbătorim pe Mihaiul nostru? Să-i dorim ani mulți în patul neputințelor? Nu. Realizarea nădejdilor? Aceasta este deja în mâinile noastre. Și atunci cum să-l sărbătorim? Așa că seriem aceste rânduri, prin cari noi ne apropiem de patul dănsului, îi strângem mâna, îl asigurăm că noi nu uităm pe îndrumătorii noștri. Românilor revînat cu recunoștință îi aduce omagiile de ziua numelui său și feliicită pe veneratul conducător politic, că i se hărăzește să vadă cu ochii minunea: înfrățirea idealului național pentru care a făcut servicii neprețioase...

Redacția Românilor.

— Fînd mîne sărbătoare, — ss. arhanghelii Mihail și Gavril, numărul proximal Românilor va apărea Vineri seara.

Aviz. De mai multe zile mi se adresează din partea obștei românești și bărbaților de frunte sute de scrisori cerând informații în cele mai diferite chestii.

De oarece este o imposibilitate fizică să răspund la fiecare scrisoare imediat, rog pe toți aceștia să bavevoiască a fi cu răbdare până când secretariatul C. N. R. va răspunde tuturoara. — Și până atunci directivele generale le va da Românilor.

Dr. Ștefan C. Pop.

Regimentul 33 — acasă. Ieri seara a sosit dela frontul italian regimentul nostru decasă nr. 33. Incunșturați din vreme, au eșit în întâmpinarea lor toți ofițerii români de aci, în frunte cu comandantul gardelor române, dnul maior Vlad.

După ce soldații — 200 de inși câți au mai rămas — s'au coborât din trenul ce-i adusesese cu atâta întârziere au fost așezați în rând și li-s'a ținut o vorbire de bine-ați venit din partea dlui maior Vlad.

— A-ți fost soldații nedreptății până acum, veți fi însă de-aci încolo soldații dreptății și ai adevărului — și pe seama Românilor — zice dl Vlad. Un să trăiască în trei răsma în cuprinsul gării.

Au fost apoi jurați pe steagul național român e către preotul Debu, care după luarea jurământului a exprimat în cuvinte bine simțite bucuria noastră a tuturor, când ne vedem înfrății și-i invită pe toți să ne dea mână de ajutor la împlinirea idealului nostru național.

În rânduri de patru, cu steagul românesc în frunte, și în cântece naționale au fost aduși apoi soldații în cras, unde au fost ospătați de garda națională română de aci.

Ce vor fi gândii sărmanii noștri feciori, cari nici ideile nu aveau de întorsătura mare în istoria neamului lor... Se putea vedea de pe fețele lor, din care radea bucuria triumfului!

Atacurile presei maghiare. Spre marea noastră mirare presa maghiară începe acum o întregă campanie de calomnii contra poporului nostru și conducătorilor lui. Autorul intelectual al acestei campanii este chiar d. ministru Jászai, blândul jurpăciunitor, cunoscut ca „înțeleghător” al spiritului vremii. Ziarul de casă al dlui Jászai este *Világ*, care scrie un prim articol în care vrea să scoată cu fața curată pe jandarmii și soldații organizați în bande de sălbatici, cari au împușcat pe Români în toate părțile și ni i-au ars pe rug! Că pe sate ar fi cutrierând intelectualii români și ar fi îndemnând poporul la răsvrătiri! Aceste sunt calomnii ordinare! Președintele Consiliului național central român, d. dr. Ștefan C. Pop a trimis o telegramă ministrului președinte maghiar Károlyi, anunțând că dacă cei dela *Világ* nu vor aduce dovezi concrete despre preinșii agitatori ai răscoalelor, furturilor și jafurilor — va porni contra acestei foi cercetare criminală. D. ministru Jászai, acum mai intenționează să se dea o proclamație către clasele de jos ale națunilor nemaghiare din Ungaria, bag-seamă dănsul a pipăit pulsul și a observat că nu se pot încheia învoielii, pacturi cu fruntasii și va reuși poate să scape integritatea teritorială a Ungariei începând campanii, chipurile, bolșevichiste, cu socialisti la Bokányi.

Nu-i destul de prudent d. Jászai, și dănsul știe, că toată lumea civilizată luptă astăzi contra spiritului destructiv și destrăbălat al bolșevichiştilor, și această lume va fi silită să ia atitudine și contra națiunii maghiare. Dacă guvernul maghiar nu va înceta cu subversiunile aceste, va provoca dușmăni și mai mari contra poporului maghiar, pe care-l mână spre prăpastie.

Garda națională română din Fenlac în Arad. Azi la orele 10 a. m. membri gardei naționale române din Fenlac, în frunte cu conducătorii lor dl preot Aurel Sebeșan, d. căp. al gar. nat. române dr. Crisan și d. învățător Ferdineant, veniți la Arad, ca să depună jurământul, în drum spre edificiul consiliului s'au oprit și în fața redacției Românilor, au cântat imnurile noastre naționale, sub două flamuri tricolore. D. prof. Iacob în scurte dar calde cuvinte multămește această atențiune față de Românilor. Curtea Românilor se umpluse în grabă de curioși, printre cari mândru și în tact militar, grupul cam cu 90 de gardiști și-a continuat defilarea spre cancelaria comandai supreme a gardelor naționale române.

Prieteni și dușmani. „Prietenii și aliații noștri iubiți”, Nemții, fură pe ce pun mâna. Azi noapte au dus din suburbiile Aradului tot afară doar de case și pământuri amenințând cu arma pe toți cari au încercat să-și apere avutul. De altă parte „urgisii noștri dușmani.” Sârbii, după cum ne vestesc zărele și știrile, sunt foarte ordonați, pașnici și loiali.

Oficiale

Comanda supremă a gardelor naționale române din Ungaria și Transilvania.

APEL CĂTRE NAȚIUNEA ROMÂNĂ.

Am înființat pe teritoriile locuite de Români garde naționale, ca să putem înapăptui mai ușor idealul sfânt al tuturor Românilor, iar până atunci să putem susținea ordinea în aceste ținuturi prin oamenii noștri de încredere.

Sustinerea acestor garde e necesară. Evenimentele ne-au aliat însă nepregătiți materialicește. Astfel cheltuelilor foarte mari de susținere le putem face față numai cu sprijinul tuturor Românilor, pentruca ai tuturoara e și idealul.

Apelăm în urmare la sprijinul tuturoara, rugându-i ca — pătrunși de menirea acestor zile mari — să-și dea fiecare, după ale sale putințe, obolul întru acoperirea cheltuelilor gardelor naționale române. În special apelăm la băncile și bogătanii noștri.

Suntem convingși de spiritul de jertfă al poporului nostru și nici că ne îndoim, că fiecare Român își va face datoria, vrednică de scopul sfânt.

Contribuirile să se trimită la adresa: Comandamentul suprem al gardelor naționale române, Arad Ferenc-tér. — Primirea lor se va cvita în ziarul oficial „Românilor”.

În înțelegere cu Consiliul național român central

Arad la 7/20 Noembrie 1918.

RIMBAȘ loc.
adjutant

VLAD maior
comandantul C. N. R.

Poșta redacției.

S. S. — E foarte frumoasă, dar nu-i pentru ziar.

V. Popan. — Abia azi v'am primit raportul.

II. — Lucrurile actuale nu ne permit publicarea manuscrisului Diale.

IULIU HALMOS, dentist diplom., care a lucrat timp de 4 ani în atelierul militar al garnizoanei din Arad și-a făcut temeinice studii asupra celor mai nouă rezultate pe terenul dentistic, și-a redeschis **Atelierul dentistic din Arad**, str. Asztalos Sándor nr. 10. Ordonează dela orele 8 a. m. până la orele 6 seara.

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.

Editor responsabil: Aurel Rusu.